

УДК 629.41.2

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i62.133634>

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Фісун К.А., д.е.н., доцент, професор (НГУ)

Розкрито основні наукові підходи до організації системи управління якістю продукції в сучасних умовах. Проаналізовано сучасні теорії і концепції ефективного менеджменту якості, аудиту і управління якістю продукції. Встановлено, що для забезпечення ефективного функціонування підприємства, потрібно постійно

вдосконалювати систему якості продукції відповідно до міжнародних вимог та стандартів. Зазначено, що вплив на систему управління якістю продукції мають всі, без винятку, працівники підприємства

Ключові слова: *організація, система, якість, життєвий цикл продукції, стратегія, процесний підхід*

ОРГАНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ПРОДУКЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Фисун К.А., д.э.н., доцент, профессор (НГУ)

Раскрыты основные научные подходы к организации системы управления качеством продукции в современных условиях. Проанализированы современные теории и концепции эффективного менеджмента качества, аудит и управление качеством продукции. Установлено, что для обеспечения эффективного функционирования предприятия, нужно постоянно совершенствовать систему качества продукции в соответствии с международными требованиями и стандартами. Отмечено, что влияние на систему управления качеством продукции должны все, без исключения, работники предприятия

Ключевые слова: *организация, система, качество, жизненный цикл продукции, стратегия, процессный подход*

ORGANIZATION OF THE QUALITY MANAGEMENT SYSTEM IN THE MODERN CONDITIONS

**Fisun K.A., doctor of economics, associate professor, professor
(National guard of Ukraine)**

The modern market economy puts forward fundamentally new demands on the quality of manufactured products. This is due to the fact that now the survival of any firm, its stable position in the market of goods and services is determined by the level of competitiveness. In turn, competitiveness is associated with the action of several dozen factors, among which two main ones can be distinguished - price level and product quality.

In order to meet the demands of ever-increasing consumers, the quality management system at the enterprise should be created and function on the basis of scientific principles. The basis of these is the functioning of the quality management system as an integral part of the entire enterprise management system. She, of course, can not act separately, without interconnection, interaction with all other systems within the management of the enterprise.

The quality management system should cover the following stages of the product life cycle: marketing, market research and market research, design and development, planning and development of processes, procurement, production, inspection, packaging and warehousing, sales and sales, installation and commissioning, technical assistance and maintenance, operation, recycling or recycling. An important condition for the production of high-quality products is to take into account its quality at each stage of its life cycle in the presence of modern technology and technology, highly skilled personnel, control and measurement methods, as well as the main goal of this activity - maximum satisfaction of consumers needs and profit.

Under current conditions, enterprises should focus their activities not on the production of large volumes of products, but on the needs of consumers who can be satisfied only with high-

quality products. Companies are developing a clear strategy for action so that manufactured goods and services have a high demand for the future.

Key words: *organization, system, quality, product life cycle, strategy, process approach.*

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Сучасна ринкова економіка висуває принципово нові вимоги до якості продукції, що випускається. Це пов'язано з тим, що зараз виживання будь-якої фірми, її стійке положення на ринку товарів і послуг визначається рівнем конкурентоспроможності. У свою чергу, конкурентоспроможність пов'язана з дією декількох десятків факторів, серед яких можна виділити два основних - рівень ціни та якість продукції. Причому другий фактор поступово виходить на перше місце. Управління якістю є однією з ключових функцій як корпоративного, так і проектного менеджменту, основним засобом досягнення та підтримки конкурентоспроможності будь-якого підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Висвітленню проблем формування системи якості продукції присвячено наукову працю [1]. Дослідження проблематики управління якістю знайшло свого відображення у роботі [2]. В працях [3, 4] пропонується розгляд сучасних теорій і концепцій ефективного менеджменту якості. Аудит і управління якістю продукції розглядається в дослідженні [5].

Але розглянута література не містить комплексної методики організації системи управління якістю продукції. Тому постає потреба у розробці методичного інструментарію організації системи менеджменту якості продукції в сучасних умовах.

Отже, метою роботи є теоретичне обґрунтування та розробка методичних рекомендацій з організації системи управління якістю продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для того, щоб задовольнити вимоги споживачів, які постійно підвищуються, система управління якістю на підприємстві повинна створюватися і функціонувати на основі наукових принципів. Основоположним з них є функціонування системи управління якістю як органічної складової частини всієї системи управління підприємством. Вона, безумовно, не може діяти окремо, без взаємозв'язку, взаємодії зі всіма іншими системами в межах менеджменту підприємства. Окрім вказаного при розгляді системного підходу до управління якістю можна керуватися низкою загальносистемних принципів (рис. 1).

Відображення перелічених принципів у політиці підприємства у сфері якості стосовно окремої системи управління нею повинно мати чітко сформульований характер залежно від специфіки його діяльності загалом і в системі управління якістю зокрема.

Система управління якістю має охоплювати такі етапи життєвого циклу продукції: маркетинг, пошук і вивчення ринку, проектування та розроблення, планування та розроблення процесів, закупівля, виробництво, перевірка, пакування та складування, збут і продаж, монтаж і здавання в експлуатацію, технічна допомога й обслуговування, експлуатація, утилізація або вторинна переробка. Важливою умовою виготовлення високоякісної продукції є врахування її якості на кожному з етапів життєвого циклу за наявності сучасної техніки та технології, висококваліфікованих кадрів, методів контролю і вимірювань, а також основної мети здійснення цієї діяльності – максимального задоволення потреб споживачів та одержання прибутку.

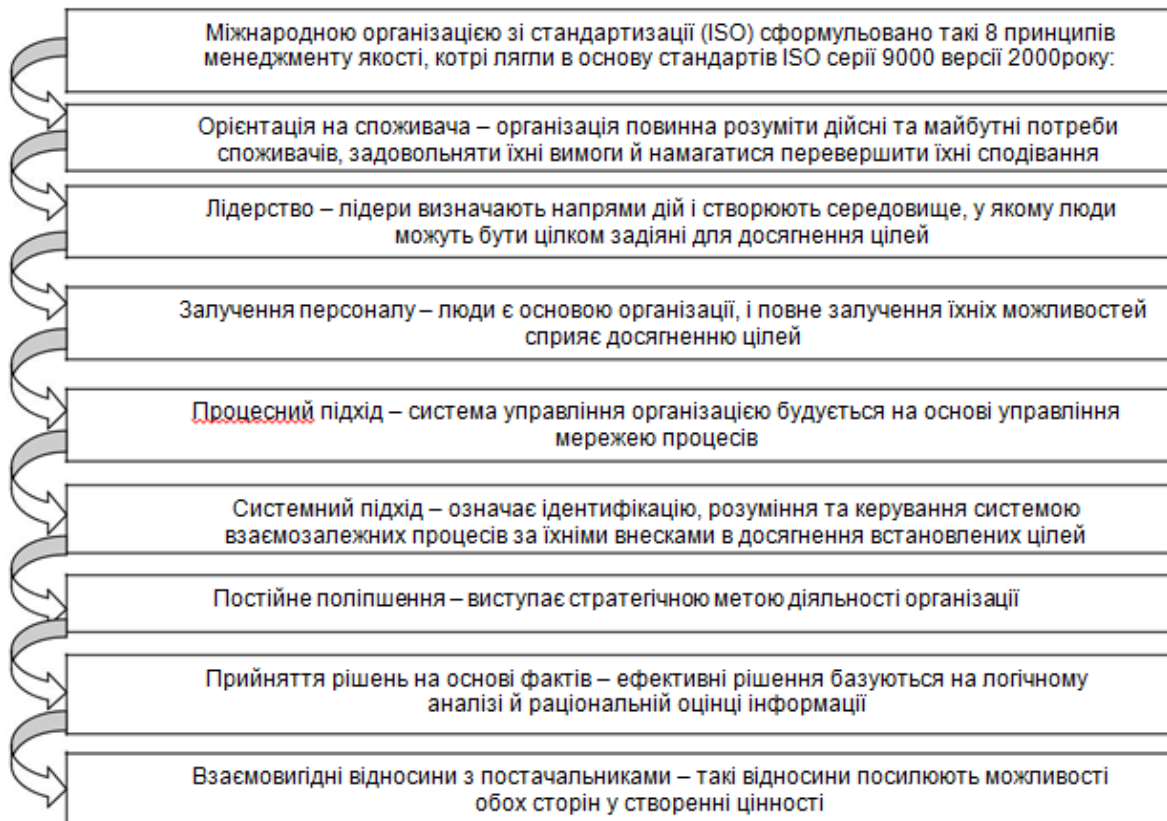

Рис. 1. Сучасні принципи менеджменту якості

В сучасних умовах підприємства повинні орієнтувати свою діяльність не на виробництво великого обсягу продукції, а на потреби споживачів, які можуть бути задоволені лише високоякісною продукцією [6]. Підприємства розробляють чітку стратегію дій для того, щоб вироблені товари та послуги мали великий попит на перспективу.

Перш ніж запровадити систему управління якістю на підприємстві, необхідно з'ясувати її роль у загальній стратегії. Вивчення смаків, уподобань і потреб споживачів і, відповідно, конкурентоспроможності продукції дає змогу розробити маркетингову стратегію. Стратегія технічного розвитку базується на наявних активах і техніко-технологічному потенціалі підприємства. Надзвичайно важливою є стратегія налагодження співпраці підприємства з постачальниками, адже високоякісні матеріали та різні їх складові повинні відзначатись високою надійністю. Також необхідно запроваджувати стратегію

раціонального управління персоналом, адже ефективність системи управління залежить, насамперед, від виконавців, їхньої здатності підвищувати рівень своїх знань, перекваліфіковуватися, що значною мірою впливає на формування якості продукції [7]. За допомогою розробки стратегії управлінського та фінансового обліку здійснюється аналіз витрат, пов'язаних із плануванням, забезпеченням і поліпшенням якості продукції. Основна увага та значні зусилля керівництва мають бути спрямовані на впровадження стратегії якості підприємства. Сукупність розглянутих стратегій підприємства здійснюють визначальний вплив на його загальну стратегію. Тому при розробці та впровадженні системи управління якістю необхідно враховувати передусім найважливіші стратегічні напрями діяльності підприємства [8].

Система управління якістю, що відповідає вимогам МС ISO серії 9000, є індивідуальною й унікальною, вона сприяє вирішенню проблем і виконанню планів

щодо поліпшення роботи конкретного підприємства. Якщо керівництво підприємства позитивно сприймає впровадження системи якості, то зразу ж приймається рішення щодо вибору органу сертифікації. « Критеріями при цьому є: кількість країн, де визнається виданий ними сертифікат; куди експортуватиметься вироблена продукція; вартість сертифікації, імідж органу сертифікації. Отримання сертифікату є похідним відносно впровадження системи управління якістю продукції. Гарна система управління у підприємстві є ефективною, коли виготовлена продукція одразу ж знаходить свого споживача, а підприємство – прибуток, тоді сертифікація стає лише формальною справою» [4].

Згідно з ДСТУ ISO 9001–2001 « Системи управління якістю. Вимоги», організація повинна встановити, задокументувати, впровадити та підтримувати систему управління якістю і постійно поліпшувати її результативність згідно з вимогами державного стандарту. Організація визначає процеси, необхідні для управління системою якості та їхнє застосування на всіх рівнях організації, визначає послідовність та взаємодію цих процесів, критерії та методи, необхідні для забезпечення результативності функціонування цих процесів та управління ними, здійснює моніторинг, вимірювання та аналіз цих процесів; вживає заходів щодо досягнення запланованих результатів та постійного їх поліпшення. На керівництво покладається розробка документації, необхідної для впровадження системи управління якістю. Документація повинна містити чіткий і загальнозрозумілий виклад завдань у сфері якості; настанови з якості; протоколи якості; перевірені методики у відповідності ДСТУ ISO 9001–2001 та всі інші потрібні, належним чином оформлені документи, необхідні для забезпечення ефективності функціонування усіх

процесів, а також прийняття раціональних управлінських рішень.

Згідно з ДСТУ ISO 9000–2001, будь-яку діяльність, для якої використовують ресурси для перетворення входів на виходи, можна розглядати як процес. В основі системного управління лежить сучасна філософія системи якості, що відповідає вимогам TQM та має за основу процесний підхід. Модель системи управління якістю, яка базується на процесному підході зображено на рис. 2. Управління якістю відповідно до ДСТУ ISO 9000–2001 включає в себе планування, контроль, забезпечення та поліпшення якості. Планування якості – це складова частина управління якістю, зосереджена на встановленні цілей у сфері якості і на визначенні операційних процесів та відповідних ресурсів, необхідних для досягнення цілей у сфері якості. Контроль якості – складова управління якістю, зосереджена на виконанні вимог до якості. Забезпечення якості – це складова частина управління якістю, зосереджена на створенні впевненості в тому, що вимоги до якості буде виконано. Поліпшення якості – складова управління якістю, зосереджена на збільшенні здатності виконати вимоги до якості [1].

Сучасний етап системного управління якістю продукції характеризується планомірним переходом від філософії всезагального управління якістю – Total Quality Management до філософії загального управління. Перехідний етап характеризується появою інтегрованих систем управління (ISY). ISY відповідає таким міжнародним стандартам: ISO серії 9000, ISO серії 14000, стандартам OHSAS 18000, стандарту SA 8000.

Вчені та практики світу наполегливо працюють над розробкою універсального стандарту, який містив би нормативні вимоги до усієї системи менеджменту підприємства, включаючи фінансовий та інвестиційно-інноваційний менеджмент,

управління персоналом, існуючими ризиками та загрозами, менеджмент комунікацій. Прийняття такого стандарту ознаменує завершення перехідного етапу TQM до загального управління. Досвід підприємств, які досягли високих

результатів, свідчить, що шлях до успіху обов'язково лежить через забезпеченість якості. З огляду на це, якість продукції є найважливішим фактором підвищення рівня життя населення, його економічної, соціальної і екологічної безпеки [5].

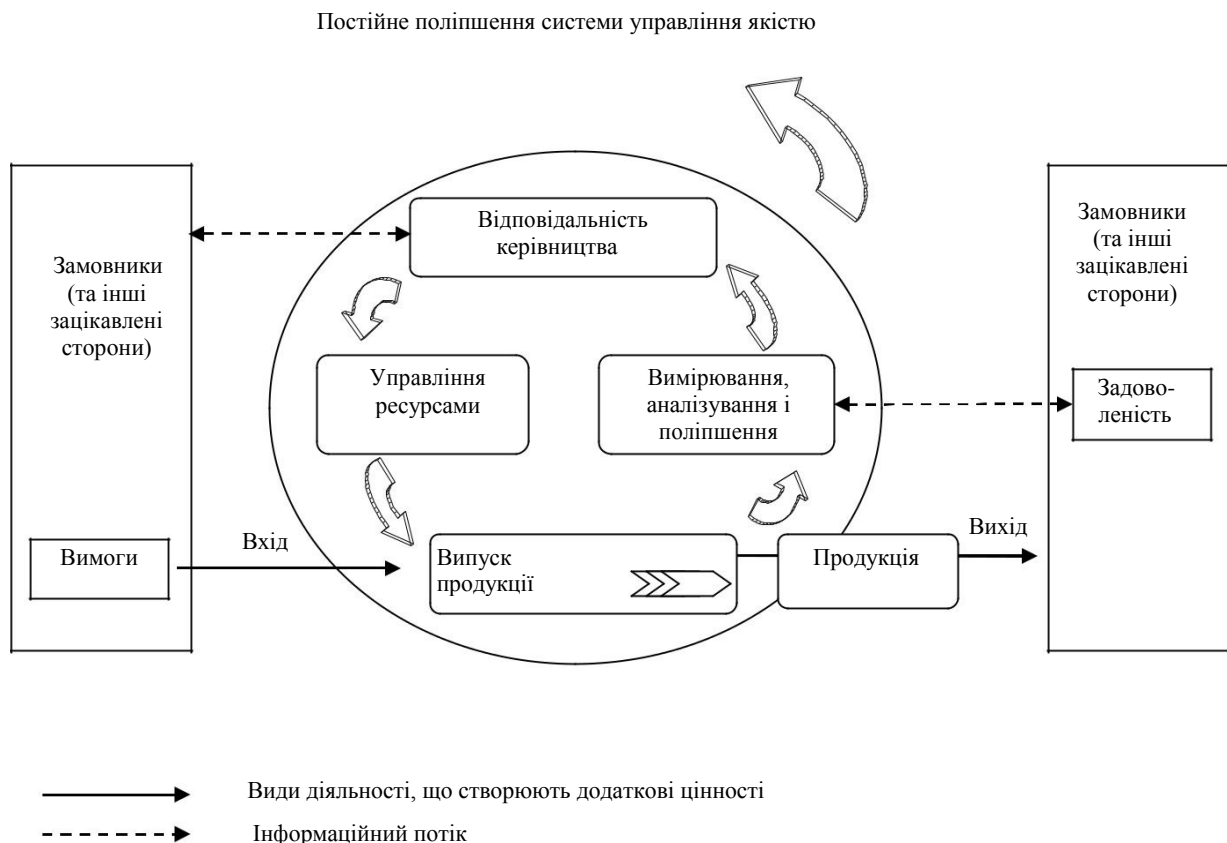

Рис. 2. Модель системи управління якістю, що базується на процесному підході

Висновки: Таким чином, ідея поліпшення якості повинна бути доведена до кожного працівника підприємства. Нагальною потребою є розробка і використання різноманітних форм і методів дієвого соціально-економічного впливу на всю низку процесів формування і забезпечення виробництва високоякісною і конкурентоспроможною продукцією. Формами і методами економічного впливу на ці процеси є, перш за все, узгоджена система прогнозування і планування якості продукції, встановлення прийнятних для виробників і споживачів цін на продукцію,

достатньо потужна мотивація праці усіх категорій працівників підприємства.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багаутдинова Н.К. Формирование системы менеджмента качества / Н.К. Багаутдинова // Проблемы теории и практики управления. – 2006. - №1. – С. 17 - 21.
2. Ребрин Ю.И. Управление качеством / Ю.И. Ребрин. – Т.: Изд-во ТРТУ, 2004. – С. 133-142.
3. Ольдерогге Н. Менеджмент четвертого поколения: современная

концепція менеджмента / Н. Ольдерогге // Менеджмент. – 2008. - №11-12. – С. 62-65.

4. Соколовський С.А. Управління якістю виробництва та обслуговування: навчальний посібник / С.А.Соколовський, С.П. Павлов, М.В. Черкашина М.О. Наumenко, Є.М.Грабовський. - Харків: НАНГУ, - 2015. – 264с.

5. Романовський О.Г. Аудит і оцінювання управлінської діяльності/ О. Г. Романовський, М. В. Черкашина, М. О. Наumenко, Є.М.Грабовський, Т. В. Гура, Є. В. Воробйова. – Х.: АВВМВСУ, 2014. - 296 с.

6. Дикань В.Л. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств :

підручник / В.Л. Дикань, Ю.Т. Боровик, О.М. Полякова, Ю.М. Уткіна. – Х.: УкрДАЗТ, 2012. – 415 с.

7.Каличева Н.Є. Удосконалення системи управління персоналом в умовах розвитку підприємства / Н.Є. Каличева, М.І. Стецюк// Вісник економіки транспорту і промисловості: збірник науково-практичних статей. – Харків: УкрДАЗТ, 2015. - Вип. 49. - С. 195 - 198.

8. Каличева Н.Є. Напрями забезпечення ефективного розвитку промислових підприємств в сучасних умовах/ Н.Є. Каличева, С.Є. Бохан// Науковий огляд. Науковий журнал. – Київ, ТОВ «Меганом», 2017. – Вип. 5 (37). - С. 5 – 15.